

20161924411

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 16 став 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 184/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16 и 37/16) и член 63 точка 7 од Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/00, 96/00, 50/01, 11/02, 31/03, 84/05, 37/06, 18/07, 36/07, 82/08, 98/08, 06/09, 67/09, 50/10, 156/10, 53/11, 26/12, 16/13, 91/13, 187/13, 43/14, 44/14, 97/14, 112/14, 113/14, 188/14, 20/15, 61/15, 98/15, 129/15, 150/15, 154/15, 192/15, 217/15, 27/16, 37/16, 120/16 и 142/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 17.10.2016 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЛИЦА СО ДУШЕВНИ РАСТРОЈСТВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2017 ГОДИНА

ВОВЕД

Проблемите во менталното здравје стануваат се поочигледни во светот. Тие претставуваат сериозен и сложен социо-медицински, но и општествен проблем, со бројни здравствени, социјални и економски последици по поединецот, семејството и општеството во целост.

Овие заболувања имаат економско влијание на општеството и големо влијание на квалитетот на животот како на поединците, така и на нивните семејства, а стануваат се поочигледни како во светот така и кај нас.

Околу 20% од вкупниот број на пациентите во примарната здравствена заштита имале едно или повеќе ментални заболувања. До 2020 година се очекува процентот на менталните заболувања да се зголеми до 50 %.

Ефикасното решавање на овие проблеми не е можно само со имплементација на здравствените мерки, туку е потребен сеопфатен, интегративен пристап со учество на програмски организирани активности на различни субјекти во општеството, во чија надлежност се ресорни институции и установи, со особен акцент на социјалниот сектор.

Значаен момент е и трендот на сè поголем број случаи на суицид во Република Македонија.

МЕРКИ И АКТИВНОСТИ НА ПРОГРАМАТА

1) Згрижување и лекување на лицата кои се сместени во психијатриските установи со изречена мерка од надлежен суд „задолжително лекување и чување во психијатриска установа“

Во психијатриските болници се лекуваат 130 лица со изречена судска мерка. За овие пациенти болниците не се во можност да обезбедат средства и согласно Законот за извршување на санкции, трошоците за здравствената заштита на овие лица ги обезбедува Министерството за здравство преку соодветна програма.

2) Обезбедување на партиципација за дневно болничко лекување на пациенти во Центрите за ментално здравје

Во Република Македонија приближно 700 душевно болни пациенти се лекуваат дневно-болнички во следните центри за ментално здравје:

- 3 (три) Центри за ментално здравје на територијата на Град Скопје во рамки на ЈЗУ Психијатриска болница „Скопје“ – Скопје

- Центар за ментално здравје во рамки на ЈЗУ УК за психијатрија Скопје
- Центар за ментално здравје во рамки на ЈЗУ КБ Тетово
- Центар за ментално здравје во рамки на ЈЗУ ЗД Струмица
- Центар за ментално здравје во рамнки на ЈЗУ ОБ Гевгелија
- Центар за ментално здравје Демир Хисар во рамки на ЈЗУ Психијатриска болница Демир Хисар
- Центар за ментално здравје Прилеп во рамки на ЈЗУ Психијатриска болница Демир Хисар

3) Развој на Центрите за ментално здравје како вонинституционална форма на лекување

Душевните растројства опфаќаат широк круг на заболувања, вклучувајќи ги органските, симптоматските, невротските, растројствата во расположението (афективни растројства), шизофрениите, шизотипните и налудничавите растројства, душевната заостанатост и другите душевни растројства.

Светските искуства покажуваат дека кај повеќе од една половина од вкупно дијагностицираните лица, овие растројства добиваат хроничен тек, т.е. периодите на подобрување се заменуваат со периоди на влошување и повторна појава на знаците на растројството. Поради природата на болеста, но далеку повеќе како резултат на општествениот став и предрасуди, во кои доминира неприфатеност, маргинализација и отфрлање, голем број лица со душевни растројства остануваат долготрајно, па дури и доживотно хоспитализирани, при што се создава таканаречен хоспитализам.

Поради наведените состојби, во изминатиот период, третманот на овој сериозен социомедицински проблем беше скоро целосно препуштен на медицинските, т.е. психијатриските институции и се одвиваше на товар на здравството и здравственото осигурување, давајќи скромни резултати. Имено, долготрајниот болнички третман во психијатриските установи, во изминатиот период, од една страна беше поврзан со значителни финансиски средства кои претежно беа на товар на здравственото осигурување, а од друга страна придонесуваше долготрајно болнички третирани лица да бидат дополнително стигматизирани, маргинализирани и социјално исклучени. Ваквата хоспитализација предизвикуваше и дополнително влошување на здравствената состојба.

Ваквиот пристап се покажа како недоволно ефикасен, економски неоправдан и не успеа да обезбеди похуман пристап и третман на лицата со душевни растројства во нивната социјална средина.

Следејќи ги и препораките на СЗО, во Република Македонија се премина кон зајакнување на достапноста на овие услуги преку развивање на различни форми на вонболнички третман во локалната заедница, содржани во т.н. Центри за ментално здравје во заедницата, со целосен се опфатен дневноболнички третман на пациентите. За целосно, адекватно, на времено, ефикасно и економично решавање на овие проблеми неопходно е вклучување на целата општествена заедница, пред се преку соодветните институции и установи во рамките на ресорните министерства, а во тесна соработка и координација со сите останати заинтересирани субјекти.

Во план е и отварање на нов Центар за ментално здравје во Град Битола, кој ќе функционира во рамки на ЈЗУ Психијатриска болница Демир Хисар.

4) Обезбедување на средства за здравствените домови каде функционираат центри за депресија

5) Превземени обврски од Програмата за здравствена заштита на лица со душевни растројства за 2016 година.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Цели на оваа програма се:

- обезбедување на здравствена заштита и згрижување на пациентите кои се со од надлежен суд изречена мерка „задолжително лекување и чување“
- обезбедување на здравствена заштита на близу 700 пациенти кои се лекуваат во Центрите за ментално здравје низ републиката
- развивање на различни форми на вонинституционално и вон болничко лекување.
- подобрување на системот за брзо препознавање на депресијата кај младата и средовечна популација и превземање на мерки за намалување на стапката на самоубиства во Република Македонија во прв ред преку работење на центрите за депресија

МЕРКИ, АКТИВНОСТИ И ИЗВРШИТЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Активностите во оваа програма претставуваат:

1) Лекување и згрижување на пациентите кои се со изречена мерка од суд „задолжително лекување и чување“, вкупно 130 и се наведени погоре во текстот од кои: 60 пациенти во ЈЗУ Психијатриска болница Демир Хисар, 40 во ЈЗУ Психијатриска болница „Скопје“ Скопје и 30 во ЈЗУ Психијатриска болница „Негорци“ - Гевгелија). Со оглед на фактот дека бројката на лицата со изречена мерка од суд “задолжително лекување и чување“ не претставува константна категорија и истата подлежи на варијации во болестите и бројот на пациентите, не е можно да се предвиди апсолутно точен број на заболените, така да е можно трансфер на средствата од една во друга позиција.

2) Обезбедување на средства за партиципација при лекувањето на пациентите во центрите за ментално здравје,

3) Активности за навремено дијагностицирање на депресијата и намалување на стапката на самоубиства

- Функционирање на регионалните центри за депресија во рамки на здравствените домови

4) Организациски активности за отварање на нови Центри за ментално здравје низ републиката (во Град Битола и во Град Кичево, во рамки на ЈЗУ Психијатриска болница Демир Хисар). Овие активности се во надлежност на Министерството за здравство и не побаруваат финасиски средства.

Со оглед на тоа дека здравствениот статус на населението не претставува константна категорија и истата подлежи на варијации во болестите и бројот на пациентите, не е можно да се предвиди апсолутно точен број на заболените, така да е можно трансфер на средствата од една во друга позиција.

Министерството за здравство месечно ќе ги распределува средствата на здравствените установи извршители на активностите врз основа на доставени фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во Програмата.

Во прилог на фактурите здравствените установи имаат обврска да достават пресметка за секој пациент поединечно и листа на референтни цени на услуги на ФЗОМ согласно кои е извршено фактурирањето за оние услуги кои се предвидени со програмата.

Извршители на Програмата се: Универзитетската клиника за психијатрија, Психијатриските болници и останатите здравствени установи кои имаат психијатриски одделенија или Центар за ментално здравјево својот состав, како и Јавните здравствени установи каде функционираат центрите за депресија и тоа:

1) Здравствените установи кои ги лекуваат лекуваат лицата со изречена мерка „задолжително лекување и чување“ (ЈЗУ Психијатриска болница „Скопје“ Скопје, ЈЗУ Психијатриска болница „Негорци“ - Гевгелија и ЈЗУ Психијатриска болница „Демир Хисар“).

2) Јавните здравствени установи кои имаат центар за ментално здравје како организациона единица

3) Јавните здравствени установи каде функционираат центри за депресија

4) Универзитетската клиника за психијатрија, Здружение на психијатри на република Македонија и Здружение на психолози на Република Македонија

ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

1) Финансиските трошоци за обезбедување на болничка здравствена заштита на душевно болните лица кои се со изречена мерка од суд „задолжително лекување и чување“ опфаќаат:

- болнички ден (сместување и исхрана во стандардни болнички услови) за стационарни пациенти.

- лекување со спроведување на дијагностички процедури и рехабилитациони мерки.

- лекови кои се наоѓаат на болничката листа,

- потрошен материјал за ординирање на терапијата

- психосоцијален третман на пациентите како и

- помош и нега на пациентите

Министерството за здравство месечно ќе ги распределува средствата на здравствените установи извршители на активностите врз основа на доставени фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во Програмата.

Во прилог на фактурите здравствените установи имаат обврска да достават пресметка за секој пациент поединечно и листа на референтни цени на услуги на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, согласно кои е извршено фактурирањето за оние услуги кои се предвидени со програмата.

Здравствените установи кои се извршители на овие активности од Програмата, најдоцна до 15.1.2018 година да достават до Министерството за здравство извештаи за реализираните мерки и активности во 2017 година.

2) Финансиските трошоци плаќање на партиципација за лекување на пациентите кои ги посетуваат центрите за ментално здравје.

3) Финансиски трошоци за активностите за навремено дијагностицирање на депресијата

4) Финансиски трошоци за подмирување на зостанатите обврски од Програмата за здравствена заштита на лица со душевни растројства во Република Македонија за 2016 година

За реализација на мерките и активностите предвидени со Програмата за здравствена заштита на лица со душевни растројства во Република Македонија за 2017 година потребни се следните средства:

		Износ
1.	Судски случаи (лица со изречена мерка задолжително чување и лекување)	36.700.000,00
2.	Партиципација за пациентите кои се лекуваат во центрите за ментално здравје	2.000.000,00
3.	Средства за ЈЗУ каде функционираат центри за депресија	300.000,00
	ВКУПНО:	39.000.000,00

Програмата ќе се реализира во обем и содржина на средствата одобрени од Буџетот на Република Македонија за 2017 година во висина од 39.000.000,00 од кои 24.000.000,00 денари од основниот буџет и 15.000.000,00 денари од буџетот за самофинансирачки активности.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе отпоче да се применува од 1 јануари 2017 година.

Бр. 42-7821/1
17 октомври 2016 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Никола Годоров, с.р.